

FELLESKJØPET AGRI SA REGION 3 AVD 4500 PROD STANGE
Postboks 469 Sentrum (JE)
0105 Oslo

Saksbehandler:

Kathrine Eriksen Vatn

Inspeksjonsrapport

Inspeksjon ved Felleskjøpet Agri BA - Stange

Kontrollnummer: 2020.130.I.FMIN

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:

Stig Vestveit

Fra Fylkesmannen i Innlandet:

Kathrine Eriksen Vatn

Andre deltagere fra virksomheten:

Jan Trygve Nygård

Vebjørn Nilsen

Andre deltagere fra Fylkesmannen i

Innlandet:

Line Andersen

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon ved Felleskjøpet Agri BA - Stange (FKA Stange) den 23.09.2020. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Fylkesmannen i Innlandet avdekket 3 avvik og ga 3 anmerkninger under inspeksjonen.

Avvik:

- Klager fra naboer er ikke registrert i bedriftens internkontrollsystem
- Lagring av farlig avfall er mangelfull
- Bedriften har ikke utarbeidet skriftlig rutine for periodisk måling av utslipp til luft

Anmerkninger:

- Fastsettelse av mål for ytre miljø kan konkretiseres
- Risikovurderingen kan forbedres med hensyn til utslipp til ytre miljø
- Gjennomføring av tiltak i handlingsplan for støy bør tidfestes

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

30. september 2020 Kathrine Eriksen Vatn

Tore Pedersen

dato

kontrollør

avdelingsdirektør

Fylkesmannen i Innlandet

Kopi av rapporten sendes til:

- Stange kommune

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: FELLESKJØPET AGRI SA REGION 3 AVD 4500 PROD STANGE	
Organisasjonsnr.: 973096362	Eies av: 911608103
Bransjenr. (NACE-kode): 10.910 - Produksjon av fôrvarer til husdyrhold	

Kontrollert enhet

Navn: Felleskjøpet Agri BA - Stange	Anleggsnr.: 3413.0075.01
Kommune: Stange	Fylke: Innlandet
Anleggsaktivitet: Forbrenningsanlegg for rene brensler	
Tillatelse gitt:	Sist endret:

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes.

Fylkesmannen mottok i juni et åpent brev fra Vaterland og Lia velforening som representerer noen av de nærmeste naboene til FKA Stange. Brevet beskrev at naboene opplevde store ulemper knyttet til støy, støv og lukt fra virksomheten til FKA Stange. Inspeksjonen ble gjennomført for å følge opp det åpne brevet, og for å få mer informasjon om driften ved FKA Stange.

Fylkesmannen i Innlandet har for tiden en pågående lokal aksjon for forbrenningsanlegg for rene brensler. På grunn av dette var det særlig fokus under tilsynet på drift av biobrenselanlegget med hensyn til krav gitt i forurensningsforskriften kapittel 27.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Inspeksjonstema

- Internkontroll
- Utslipp til luft
- Krav i forurensningsforskriften kapittel 27
- Avfall
- Støy

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

FKA Stange plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Fylkesmannen skal kunne avslutte saken, må FKA Stange innen 30. oktober 2020 sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvik er rettet.

Vi ber også om at virksomheten sender inn en kort redegjørelse for hvordan anmerkning er vurdert, eventuelt hvordan det vil bli fulgt opp.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (fminpost@fylkesmannen.no) til Fylkesmannen i Innlandet v/Kathrine Eriksen Vatn.

4. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 18. august 2020. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Fylkesmannen i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil FKA Stange bli ilagt et gebyr på kr 20 000,- for inspeksjonen, jf. forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8. Dette tilsvarer gebyrsats 3 for tilsyn av inntil en dags varighet. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser for øvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet, jf. § 28 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Fylkesmannen i Innlandet. Fylkesmannen vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

5. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Fylkesmannen i Innlandet (jf. offentleglova).

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Klager fra naboer er ikke registrert i bedriftens internkontrollsystem

Avvik fra:

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5 annet ledd, punkt 7

Kommentarer:

I henhold til internkontrollforskriften skal virksomheten iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av HMS-lovgivningen. Dette innebærer at bedriften skal ha et system for avviksbehandling, der uønskede hendelser, uhell og nesten-uhell skal registreres og følges opp.

FKA Stange benytter et internkontrollsystem som er utarbeidet av Felleskjøpet sentralt. Systemet har et eget område for avviksbehandling kalt SiFra, og er tilrettelagt for registrering av henvendelser fra eksterne om uønskede hendelser. FKA Stange har i løpet av året mottatt henvendelser fra naboer om opplevde plager som oppstår i forbindelse med daglig drift. Ingen av disse henvendelsene er behandlet i avviksbehandlingssystemet.

Avvik 2

Lagring av farlig avfall er mangelfull

Avvik fra:

Forskrift om behandling og gjenvinning av avfall (avfallsforskriften) § 11-5

Kommentarer:

Farlig avfall skal tas hånd om på en forsvarlig måte. Ved oppbevaring og håndtering av farlig avfall skal det treffes nødvendige tiltak for å unngå fare for forurensning eller skade på mennesker eller dyr. Farlig avfall skal oppbevares utilgjengelig for uvedkommende.

Spillolje og brukt oljeabsorbent lagres utendørs i skap som er godkjent for lagring av farlig avfall. Skapet har lås, men vanlig praksis er at skapet står ulåst. For at krav til forsvarlig oppbevaring skal være oppfylt, må skapet enten låses eller flyttes innendørs.

Resterende fraksjoner av farlig avfall oppbevares på lager innendørs. FKA Stange har utarbeidet en egen rutine for avfallshåndtering der det er spesifisert hvilke fraksjoner farlig avfall som oppstår i virksomheten. Under befaringen ble det observert at det ikke var samsvar mellom fraksjonene som var nevnt i rutinen og beholdere for farlig avfall. For å unngå sammenblanding og sikre at farlig avfall håndteres korrekt, er det viktig at de ulike fraksjonene har egne, tydelig merkede beholdere.

Bedriften bør vurdere om alt farlig avfall skal oppbevares samlet i skap for farlig avfall. Fordelen med dette er at de da mottar beholdere som er egnet for de ulike

avfallsfraksjonene fra leverandør av skapet. I så fall bør det vurderes å leie et større skap, som er dimensjonert for de mengdene farlig avfall som oppstår ved virksomheten.

Bedriften opplyste under tilsynet at de tidligere slo hull i spraybokser og leverte disse som metallskrap. Denne praksisen har nå opphørt, og spraybokser leveres som farlig avfall i henhold til regelverket.

Avvik 3

Bedriften har ikke utarbeidet skriftlig rutine for periodisk måling av utslipp til luft

Avvik fra:

Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) § 27-6 b) og d)

Kommentarer:

I henhold til forurensningsforskriften kapittel 27, har fyringsenheter for fast biobrensel med innfyrt effekt i størrelsen $1 < 5$ MW krav om å gjennomføre målinger av støv og CO annethvert år. Videre er det krav om at det skal utarbeides et måleprogram for utslipp til luft som skal inngå i bedriftens dokumenterte internkontroll.

FKA Stange har ikke utarbeidet et eget måleprogram for utslipp til luft. Et måleprogram bør inneholde en oversikt over hvilke prøver som skal tas, når de skal tas og hvem som har ansvaret for at de blir gjennomført til riktig tid. Det kan også være fornuftig å sette inn hvilke utslippskrav som gjelder for de ulike kjelene.

Under tilsynet ble det vist fram de to nyeste resultatene av utslippsmålinger fra anlegget. Disse var gjennomført i henholdsvis oktober 2017 og mai 2020. Bedriften har dermed ikke oppfylt krav om utslippsmålinger annethvert år.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Fastsettelse av mål for ytre miljø kan konkretiseres

Kommentarer:

FKA Stange har utarbeidet en handlingsplan for å redusere støv og støy fra virksomheten. Det er fastsatt to mål for dette arbeidet:

1. Støynivået skal være akseptabelt innenfor lovverket utenfor FK Stanges eiendom.
2. Området skal oppgraderes slik at støvkildene vil være et minimum.

Målene for arbeidet med reduksjon av støv og støy kan med fordel konkretiseres. Målene bør være kvantifiserbare, slik at grad av måloppnåelse kan vurderes ved gjennomgang av internkontrollen. Målene bør fastsettes med utgangspunkt i en vurdering av hva som er realistisk å oppnå. Videre bør det spesifiseres hvilket lovverk det refereres til.

Anmerkning 2

Risikovurderingen kan forbedres med hensyn til utslipp til ytre miljø

Kommentarer:

FKA Stange har gjennomført stedsspesifikke risikovurderinger for de ulike avdelingene ved bedriften, der vurderinger for både helse, miljø og sikkerhet inngår. Det var ikke tid under tilsynet til å gjennomgå hele risikovurderingen, men det ble vist frem vurderinger for to avdelinger, blant annet fyrhuset. Fylkesmannen har inntrykk av at forhold som kan ha betydning for ytre miljø i liten grad er vurdert. Eksempelvis savner vi en vurdering av utslipp til luft fra biobrenselanlegget. Andre eksempler på forhold som bør inngå i en miljørisikovurdering er støy, håndtering av farlig avfall, lukt, drift av oljeutskiller. Listen er ikke uttømmende.

Anmerkning 3

Gjennomføring av tiltak i handlingsplan for støy bør tidfestes

Kommentarer:

FKA Stange har fått utarbeidet en grundig støyvurdering av virksomheten, veitrafikk og jernbanen i 2018. På bakgrunn av støyvurderingen er det utarbeidet en egen handlingsplan for å redusere støy fra lydkilder som stammer fra virksomheten.

I handlingsplanen er det spesifisert totalt 20 lydkilder i tilknytning til drift ved FKA Stange. Videre er det utarbeidet en plan for oppfølgende tiltak, i prioritert rekkefølge. Prioritering av tiltak er basert på omfanget av støy, og er delt inn i tre kategorier. Tiltak som har høyeste prioritet, 1, er i stor grad gjennomført. For tiltak som har prioritet 2 og 3 er det flere som har frist «Avklares». Ettersom bedriften snart har fullført alle tiltak med prioritet 1, bør det settes en nærmere frist for når tiltak med prioritet 2 skal gjennomføres.

Fylkesmannen opplever for øvrig at det er noe vanskelig å vurdere handlingsplanen som bedriften har utarbeidet opp mot støyvurderingen fra Asplan Viak. Dette skyldes hovedsakelig at lydkilder kun er angitt som målepunkter i støyvurderingen fra Asplan Viak, mens de enkelte lydkildene er spesifikt beskrevet i handlingsplanen. Vi forutsetter imidlertid at bedriften sitter på mer detaljert dokumentasjon eller har hatt oppfølgende dialog med konsulent, slik at tiltak er korrekt prioritert med hensyn til faktisk lydnivå fra de enkelte kildene.

8. Andre forhold

FKA Stange mottar årlig om lag 30 000 tonn produsentkorn fra lokalt, levert av bonden, pluss inntak over hele året fra andre mindre lager rundt om i distriktet. Dette tilsvarer ca. 15 000 vogntog inn og ut av anlegget i løpet av et år. Anlegget produserer kraftfôr, hovedsakelig til storfe. Årlig produksjon ligger mellom 150 000-160 000 tonn, og anlegget er med dette landets største produsent av kraftfôr til storfe.

Anlegget til FKA Stange ligger tett på bolig- og sentrumsområder i Stangebyen. Fylkesmannen mottok i juni et åpent brev fra Vaterland og Lia velforening som representerer noen av de nærmeste naboene til anlegget. I etterkant av at det åpne brevet fra Vaterland og Lia velforening ble sendt, har ledelsen ved FKA Stange vært i dialog med representanter fra naboene. Fylkesmannen vurderer at dialog med naboene er et svært godt tiltak som kan bidra til å motvirke eventuelle konflikter, og oppfordrer derfor til å fortsette med denne praksisen.

Fylkesmannen har for øvrig inntrykk av at bedriften jobber aktivt med å redusere sin påvirkning på nærmiljøet, både med hensyn til støy og støv. Bedriften har blant annet fått utarbeidet en god og omfattende støyvurdering av sin virksomhet. Støyvurderingen er basert på situasjonen ved anlegget i 2017, men peker på at ved eventuell utvidelse av anlegget kan gunstig lokalisering av nye lydtkilder bidra til redusert støvbelastning i sentrums- og boligområder. Fylkesmannen oppfordrer til å aktivt bruke støyvurderingen ved prosjektering av en eventuell utvidelse av anlegget, slik at behovet for ekstra støyskjermende tiltak reduseres.

Støv oppstår særlig ved mottak av råvarer, samt kjøring på områder som ikke er asfaltert. Bedriften har mål om å redusere støvkilder og en tilhørende handlingsplan. Tiltak som er planlagt er blant annet å asfaltere uteområde (2020) og montere bedre avsug i råvaremottak (2023).

9. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold:

- «Støyvurdering Felleskjøpet Stange» datert 02.02.2018, utarbeidet av Asplan Viak.
- «Handlingsplan Støv og Støy FKA Stange» datert 25.04.2018, sist revidert 15.09.2020.

10. Informasjon til virksomheten

Regelverk som det ble informert om:

- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)